

เทคนิคการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน วิชาวัฒนธรรมจีน ในระดับอุดมศึกษา

Learning Management Techniques to solve Instructional
Problems of Chinese Culture in Higher Education

ปัทมา ดีลิน (Patthama Deelin)¹

ปริยากรณ์ ชูแก้ว (Pariyakorn Chookaew)²

ศรีองค์การ ถาวโรฤทธิ์ (Sriangkarn Thawarorit)³

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมจีนเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาจีนแก่ผู้เรียนต่างวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษา จากการวิเคราะห์ทบทปัจจัยที่ส่งผลซึ่งกันและกันต่อการสอนวิชาวัฒนธรรมจีน คือปัญหาการเรียนการสอน กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้วิชาวัฒนธรรมจีน บทความนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหาการเรียนการสอน และนำเสนอเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีน ผลการสังเคราะห์พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนมีหลากหลาย แต่ที่เป็นปัญหาสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนคือด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน บทความนี้จึงนำเสนอเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management : CBLM) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Instructional Model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model) และการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) เทคนิค

¹อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000,
อีเมล : patthama.th@gmail.com

²อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000,
อีเมล : dawpariyakorn@hotmail.com

³อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000,
อีเมล : tuesday@hotmail.com

การจัดการเรียนรู้เหล่านี้ ไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมจีนในบริบทภาคใต้และประเทศไทย หากยังพัฒนาผู้เรียนตามโมเดลประเทศไทย 4.0 และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนอีกด้วย

คำสำคัญ : เทคนิคการจัดการเรียนรู้, ปัญหาการเรียนการสอน, วัฒนธรรมจีน, อุดมศึกษา

Abstract

Chinese culture is significance in the development of Chinese learning to students of different cultures in higher education. From the analysis, the factors that affect each other towards the teaching of Chinese culture are instructional problems and the learning management techniques of Chinese culture. This article focuses on the study of instructional problems and the presentation of learning management techniques for solving the instructional problem of Chinese culture. The synthesis result showed that the problems of learning and teaching Chinese culture are diverse but the important problem to students' learning are the teaching process of Chinese culture, the students and the instructors. This article proposed suitable learning management techniques to solve these problems, including Community Based Learning Management (CBLM), Group Investigation Instructional Model, Role Playing Model, and Research Based Learning. These learning management techniques not only help people to learn and understand the value of Chinese culture in the context of southern and Thailand, but also develop students in Thailand 4.0 model, enhance learning skills in century 21 era as well as sustainable lifelong learning for students.

Keywords : Learning Management Technique, Instructional Problem, Chinese Culture, Higher Education

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้รับความนิยมจากผู้เรียนเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างแพร่หลายในระดับอุดมศึกษา จนมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาภาษาจีนเกือบ 90 แห่ง ได้รับความนิยมในการเรียนภาษาจีน พิจารณาได้จากภาษาจีนเป็น 1 ใน 2 ของภาษาต่างประเทศจาก 19 ภาษาที่มีการเรียนการสอนในประเทศไทย ในทุกระดับ และทุกภูมิภาคร่วมกับภาษาอังกฤษ (พัชนี ตั้งยีนยง และสุรีย์ ชุนทหรือเดช, 2552: 2)

ประวัติความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่การอพยพของชาวจีนโพ้นทะเลในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีความตั้งใจเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนในประเทศไทย แต่เนื่องด้วยปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในช่วงเวลานั้น ทำให้ไม่สามารถเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนได้ จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลไทยและรัฐบาลจีนเริ่มดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน (เมฆม สอดส่องกฤษ, 2553) ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศเริ่มดีต่อกันเรื่อยมา ซึ่งเป็นจุดสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ที่นำมาสู่การเปิดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย ปัจจุบัน (พ.ศ.2559) การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา มีการเปิดเรียนเป็นวิชาเอก ในระดับปริญญาบัณฑิตและมหาบัณฑิต เพื่อรองรับความต้องการการใช้ภาษาจีนในประเทศไทยและสังคมโลก

ถึงแม้ประเทศไทยมีการศึกษาภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นปลายทางการศึกษา ก่อนเข้าสู่การทำงาน การเรียนภาษาต่างประเทศ นอกจากผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้านภาษาศาสตร์แล้ว ยังต้องเรียนรายวิชาวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย เปรียบดังภาษาคือรากฐานของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมคือความหมายของภาษา วัฒนธรรมจีนจึงเป็นเนื้อหาสำคัญที่มีการบรรจุเป็นรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยประสบปัญหาทางการเรียนการสอนในหลายด้าน เช่นเดียวกับการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนที่ประสบปัญหาทั้งในระดับชั้นเรียน ปัญหาระดับหลักสูตร ปัญหาด้านการบริหารจัดการและ

สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บทความนี้จึงนำเสนอ สภาพปัญหาการเรียนการสอน และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนระดับอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับปัญหาระดับชั้นเรียนที่ผู้เรียนอยู่ในบริบทต่าง

สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนระดับอุดมศึกษา

สภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านกระบวนการสอนวัฒนธรรมจีน ปัญหาด้านด้านผู้เรียน ปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน ปัญหาด้านหลักสูตร ปัญหาด้านเอกสารตำราและแหล่งศึกษาค้นคว้า ปัญหาปัญหาด้านระบบการจัดการของสถานศึกษา และปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รายละเอียดมีดังนี้

ปัญหาด้านกระบวนการสอนวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย ที่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายผ่านสื่อการเรียนการสอน ประเภทเอกสารประกอบการสอน เทป วิดีทัศน์ (DVD VCD) สื่อการสอนผ่านดาวเทียม/เคเบิลทีวี รูปภาพ และ สไลด์ อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) (พัชนี ตั้งยีนยง และสุรีย์ ชุณหเรืองเดช, 2552: 11) (นริศ วคินานนท์, 2559: 267) ถึงแม้มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เอกสารประกอบการสอนจากประเทศจีน แต่การเรียนการสอนในลักษณะนี้ไม่เหมาะกับการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนโดยแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนที่เหมาะสมคือการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเชิงประสบการณ์มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 30)

ปัญหาด้านด้านผู้เรียน ปัจจุบันการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนคือผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาต่างมีความรู้พื้นฐานทางภาษาจีนไม่เท่าเทียมกัน ผู้เรียนบางคนไม่มีความรู้ด้านภาษาจีนมาก่อนไม่ว่าจะระดับใด ในขณะที่บางคนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน แต่ก็ยังประสบปัญหาในเรื่องระดับความรู้ที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่

กับโรงเรียนและหลักสูตรที่ผู้เรียนจบการศึกษา ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนของระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องให้การศึกษาร่วมกัน เพื่อความเท่าเทียมกันทางการศึกษาของทุกคน สิ่งนี้ส่งผลต่อการเรียนในภาษาและวัฒนธรรมจีน เพราะถึงแม้จะเริ่มเรียนเท่าเทียมกันแต่สภาพจิตใจของผู้เรียนที่เริ่มเรียนภาษาจีนในมหาวิทยาลัย คนอื่นเรียนได้เร็วกว่าตนเองเพราะคนอื่นเคยเรียนมาแล้ว ทำให้เกิดความกลัวในการเรียนภาษาจีนได้ ซึ่งผู้ที่เจอปัญหาในความเหลื่อมล้ำนี้ที่สำคัญคือผู้สอน ในการหาแนวทางในการสอน ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน แนวทางหนึ่งที่นำมาเสริมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่การเรียนภาษาจีนของผู้เรียน คือ คอร์สปรับพื้นฐานก่อนเรียนชั้นปีที่ 1 โดยให้ผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ทุกคนเข้าร่วมการเรียน โดยเนื้อหาเพื่อเป็นการปูพื้นฐานภาษาจีนระดับต้น เพื่อให้ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้ภาษาจีนมาก่อนเกิดความผ่อนคลายและเริ่มเข้าใจกับภาษาจีนก่อนการเรียนชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

นอกเหนือจากปัจจัยด้านภาษาที่ส่งผลต่อการเรียนวัฒนธรรมจีน อีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนคือ ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนที่มีเชื้อสายจีนและผู้เรียนที่ไม่มีเชื้อสายจีน ผู้เรียนที่มีเชื้อสายจีนจะมีความสนใจต่อวัฒนธรรมจีนมากกว่า ความเป็นอยู่วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจีนเอาไว้ เช่น อาหาร เทศกาล ประเพณีความเชื่อ พิธีกรรม เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเชื้อสายจีนจึงมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้งมากกว่า ดังนั้นส่งผลต่อความเข้าใจถึงเหตุผลและสามารถอธิบายถึงพิธีกรรมและกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมจีนในฐานะลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลได้ (陈莹, 2556: 150) ซึ่งความรู้และความเข้าใจนี้ส่งผลต่อการเรียนการสอนวัฒนธรรม ในชั้นเรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างแตกต่างจากผู้เรียนที่มีเชื้อสายจีน กับ ผู้เรียนที่ไม่มีเชื้อสายจีน ความเข้าใจและการตีความทางวัฒนธรรมจีนจึงเกิดความเหลื่อมล้ำในการเรียนขึ้น

ปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอันมีผลศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนในระดับอุดมศึกษามีทั้งผู้สอนที่เป็นอาจารย์ชาวไทย และอาจารย์ชาวจีน โดยการสอนวัฒนธรรมจีนจากเจ้าของภาษาในประเทศไทย ยังคงพบปัญหาเกิดขึ้น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรกคือวุฒิการศึกษาของอาจารย์ชาวจีนการเชิญครูจีนเจ้าของภาษาที่จบการศึกษา

ด้านสาขาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติและมีประสบการณ์การสอนภาษาจีนให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ กำลังเป็นที่ต้องการของประเทศจีนรวมถึงประเทศอื่น ๆ ที่มีการสอนภาษาจีน จะเห็นว่าครูสอนภาษาชาวจีนในระดับอุดมศึกษาอาจเป็นผู้ที่ไม่ได้จบด้านนี้โดยตรงหรือไม่มีประสบการณ์มาก่อน ด้วยเหตุนี้แม้ว่าผู้เรียนจะได้เรียนภาษาจีนกับครูเจ้าของภาษา ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ทั้งหมดนั้น ส่วนวิชาการในระดับสูง เช่น ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมจีน วรรณคดีจีน อาจารย์ที่ไม่ได้จบทางสายภาษาศาสตร์ หรือสายภาษา จะไม่สามารถสอนวิชาเหล่านี้ได้ (เมฆม สอดส่องกฤษ, 2553) ฉะนั้นการคัดเลือกอาจารย์ชาวจีนเข้าสอนในระดับอุดมศึกษา ควรคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า โดยวุฒิการศึกษาหรือคุณสมบัติตรงกับสาขาที่เปิดสอน เพราะถึงแม้จะเป็นอาจารย์ชาวจีน แต่วุฒิการศึกษาที่จบมาเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมที่ต้องมีความรู้ด้านนี้ที่ลึกซึ้งเพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพประเด็นต่อมาด้านกระบวนการสอนของอาจารย์ชาวจีน การสอนวัฒนธรรมจีนโดยอาจารย์ชาวจีนนั้น อาจารย์ชาวจีนต้องมองวัฒนธรรมในมุมมองของคนต่างชาติ โดยในบางเนื้อหาของวัฒนธรรมจีน คนจีนอาจคิดว่าไม่สำคัญไม่จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ แต่ในมุมมองของคนต่างชาติ สิ่งเหล่านี้คือสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อคนต่างชาติในการเรียนรู้วัฒนธรรมจีน เช่น วัฒนธรรมการเขียนพู่กันจีน ในมุมมองของผู้เรียนจีนอาจมองสิ่งนี้เป็นศิลปะอันทรงคุณค่า แต่ในมุมมองของผู้เรียนชาวต่างชาติ สิ่งนี้ไม่ได้เป็นเพียงศิลปะสอดแทรกไปด้วยประวัติศาสตร์ และการตีความตัวอักษรที่พู่กันได้จรดปลายลงไปบนกระดาษแต่ละตัว ถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้ได้เห็นถึงวัฒนธรรมที่สอดแทรกมาในศิลปะ ฉะนั้นการคัดเลือกอาจารย์ชาวจีนเข้าสอนในระดับอุดมศึกษาควรมีประสบการณ์การสอนผู้เรียนชาวต่างชาติ หากมีประสบการณ์การสอนผู้เรียนชาวไทยจะยิ่งดี เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนชาวจีนจะเกิดความเข้าใจในลักษณะการเรียนของผู้เรียนชาวไทย

ข้อดีของการสอนรายวิชาวัฒนธรรมจีนโดยอาจารย์ผู้สอนชาวไทย คือความเข้าใจในกระบวนการเรียนของผู้เรียนชาวไทย การสอนวัฒนธรรมจีนโดยมองวัฒนธรรมในแง่ของคนต่างชาติ ส่งผลต่อการเลือกเนื้อหาในการสอนรายวิชาวัฒนธรรมจีนได้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทยที่ศึกษาในประเทศไทย แต่ปัญหาที่เกิด

ขึ้นคือเนื่องจากเป็นชาวไทย ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมจีนย่อมไม่เข้าใจได้เท่ากับอาจารย์ชาวจีน ฉะนั้นอาจารย์ชาวไทยควรมีการเพิ่มพูนความรู้ด้านวัฒนธรรมจีนให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาค้นคว้า การผลิตตำรา หรือการทำผลงานทางวิชาการทางด้านวัฒนธรรมจีน

ปัญหาด้านหลักสูตรภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย นอกจากประกอบด้วยรายวิชาด้านทักษะภาษาเพื่อให้ฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ ยังมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคม ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมจีน เป็นต้น ซึ่งการเรียนภาษาต่างประเทศ หากศึกษาเพียงทักษะด้านภาษา จะไม่สามารถเข้าใจชนชาตินั้นได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการบรรจุรายวิชาวัฒนธรรมจีนไว้ในหลักสูตรจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา รายวิชาที่บรรจุในการเรียนการสอนคือรายวิชาทางด้านภาษาศาสตร์เป็นหลัก แต่นอกเหนือจากรายวิชาทางด้านภาษาศาสตร์แล้วนั้น รายวิชาประเภทสังคมจีน วัฒนธรรมจีน วรรณกรรมจีน เป็นเพราะการศึกษาภาษาต่างประเทศ หากศึกษาเพียงด้านภาษาศาสตร์เพียงด้านเดียว ไม่สามารถทำให้เข้าใจในภาษานั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง วัฒนธรรมคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึง ภาวะความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ความเชื่อ ของชนชาตินั้น ๆ โดยการเรียนวัฒนธรรมจีนจะบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาที่ขาดไม่ได้

ปัญหาด้านเอกสารตำราและแหล่งศึกษาค้นคว้า การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาการเลือกใช้แบบเรียน ตำรา และสื่อการสอนขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอนและหลักสูตรสำหรับการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมจีน ผู้สอนใช้เอกสารและตำราภาษาจีนสำเร็จรูปเช่นกัน เพื่อการสอนในมหาวิทยาลัยเริ่มให้อาจารย์ใช้ตำราที่ผลิตเอง แต่บางมหาวิทยาลัยยังคงใช้ตำราสำเร็จรูป ซึ่งเกณฑ์ในการ “ผลิตตำรา” หรือ “เลือกตำรา” เอง มีจุดอ่อนคือ ประสิทธิภาพและความสามารถของผู้สอนที่แตกต่างกัน (MGR Online, 2551) และบางมหาวิทยาลัยไม่มีการตรวจสอบคุณภาพของเอกสารประกอบการก่อนนำไปใช้ ส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน สำหรับผู้เรียนเองที่สามารถหาความรู้จากหนังสือตำราที่มีขายตามท้องตลาด ปัจจุบันหนังสือตำรา

วัฒนธรรมจีนมีตามท้องตลาดเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก เป็นผลจากการที่มีผู้สนใจในภาษาและวัฒนธรรมจีนที่เพิ่มสูงขึ้นในประเทศไทย แต่ไม่ได้หมายความว่าหนังสือที่ออกมาจะมีคุณภาพและถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้เรียนเสมอไป ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนา คือ การผลิตตำรา วัสดุการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นจากผู้มีความรู้ความชำนาญด้านวัฒนธรรมจีน และการสอนวัฒนธรรมจีน จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ปัญหาด้านระบบการจัดการของสถานศึกษา การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.)ได้กำหนดอัตราส่วนอาจารย์ต่อผู้เรียนเต็มเวลา ระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ในสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา 1:25 ซึ่งอัตราส่วนนี้ในปัจจุบันที่ความสนใจในการเรียนภาษาจีนของคนไทยมีสูงขึ้นทุกวัน ทำให้มหาวิทยาลัยบางแห่งที่มีการเปิดสอนภาษาจีนมีอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอ ซึ่งส่วนนี้ส่งผลต่อภาระงานของอาจารย์ที่เพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่อัตราส่วนอาจารย์และนักเรียนมีอัตราที่ไม่เหมาะสม (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556: 8) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยไทยเน้นการพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนการวิจัยเป็นสำคัญไม่เน้นการพัฒนาด้านการบริหารอุดมศึกษาทำให้อาจารย์ผู้สอนภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ยังไม่มีเวลาส่งสมประสบการณ์ด้านงานบริหารมากพอทั้งไม่สามารถกำหนดทิศทางการบริหารของมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งการเรียนรู้ทักษะการบริหารอุดมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมหาวิทยาลัยจึงควรต้องเสริมสร้างความสามารถด้านงานบริหารให้แก่อาจารย์ผู้สอนด้วยการเตรียมพร้อมบุคลากรก่อนเข้าสู่ตำแหน่งบริหารในทางตรงข้ามงานบริหารที่อาจารย์ได้รับมอบหมายมาเร็วเกินไปจึงก่อให้เกิดผลเสียต่ออาจารย์ผู้สอนรุ่นหนุ่มสาวมากกว่าผลดีทั้งยังไม่มี ความมั่นคงทางด้านความรู้และวิชาการที่ดีพอก็ต้องมีภาระงานบริหารที่มาก ทำให้ บั่นทอนความก้าวหน้าทางวิชาการ มหาวิทยาลัยไทยจึงควรจัดให้มีระบบการวัดผลงาน (KPI) (พัชนี ตั้งยืนยง และสุรีย์ ชูณหะเรืองเดช, 2552: 7) ของอาจารย์ให้หลากหลายกว่าที่มีอยู่ ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลต่อภาระงานและการพัฒนากระบวนการสอนของอาจารย์เช่นกัน

ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องปฏิบัติการทางภาษาสื่อต่าง ๆ และคอมพิวเตอร์รวมทั้งมีการให้ทำกิจกรรมกลุ่ม โดยสื่อการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นสื่อประเภทหนังสือ ตำรา วิดีทัศน์ ซึ่งการสอนวัฒนธรรมให้กับคนต่างชาติที่ดีที่สุดคือการลงมือทำหรือการมีประสบการณ์ตรงกับวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งนี้เป็นอุปสรรคในการสอนวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ เพราะไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมจริง ดังนั้นผู้สอนต้องหาแนวทางการสอนวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากนี้ปัญหาการเรียนการสอนอีกส่วนคือ การสอนจากสื่อประเภทต่าง ๆ ดังเช่น งานวิจัย สไลด์อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) วิดีทัศน์ สำหรับการสอนภูมิปัญญาจีน ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนที่เรียนวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย สามารถหาความรู้ได้จากคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และยังคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาจีนอันหลากหลายเอาไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่วนนี้ถือเป็นจุดแข็งในการเรียนการสอนวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย ถึงแม้ผู้เรียนไม่ได้เรียนวัฒนธรรมจีนในประเทศจีนซึ่งเป็นการเรียนในสิ่งแวดล้อมจริง แต่ประเทศไทยก็มีชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมได้อย่างแข็งแกร่ง เป็นเหมือนดังแหล่งความรู้ในการเข้าไปศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมจีน

จากปัญหาดังกล่าวที่หลากหลายและมีหลายระดับ หากแต่ปัญหาในระดับชั้นเรียนเป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญและแก้ไขเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอน และผู้เรียน ยิ่งในรายวิชาวัฒนธรรมจีนเป็นรายวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ ด้วยเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับความคิด วิถีชีวิตของคนจีน เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม การอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคมขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาจีน ฉะนั้นอาจารย์ผู้สอนต้องวิเคราะห์ในการเลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาในรายวิชาเพื่อช่วยและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจ อีกทั้งเกิดทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ จนนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน วิชาวัฒนธรรมจีน

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ก้าวสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มี ประสิทธิภาพตรง การเรียนการสอนในปัจจุบันต้องจัดการเรียนการสอนให้เกิดการ เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีการเรียนการสอนแบบเดิม โดยผู้สอนเป็นผู้ป้อนข้อมูลฝ่ายเดียวนั้นเป็นวิธีการที่ล้าสมัย พระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2545 : 8-10) ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและให้สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ประการแรกจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลประการที่สองฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาประการที่สามจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็น รัก การอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องประการที่สี่ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายภาพวาดและสื่อการสอนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้าย พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและ ให้สถาบันการศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้ง ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน แต่ละระดับการศึกษา

วิชาวัฒนธรรมจีนเป็นรายวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ ด้วยเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับ ความคิด วิถีชีวิตของคนจีนธรรมชาติของเนื้อหาวิชาวัฒนธรรมจีน เกี่ยวกับ ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม การอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาจีน เช่น วัตถุประสงค์รายวิชาวัฒนธรรมจีน หลักสูตรภาษาจีน

มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อต้องการให้ผู้เรียนศึกษา เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมจีน ด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาจีน ฯลฯ นอกจากนี้วิชาวัฒนธรรมจีนเป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก โดยเนื้อหา รายวิชาวัฒนธรรมจีน สามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ส่วนที่ 2 ประเพณีและการประกอบอาชีพ ส่วนที่ 3 การอยู่ร่วม สัมพันธกันในสังคม และส่วนที่ 4 ภูมิปัญญาจีน ในแต่ละส่วนต่างมีกระบวนการ สอนและเทคนิคการสอนที่แตกต่างกัน โดยผู้สอนต้องจัดสรรให้เหมาะสมกับเนื้อหา นั้น ๆ เพื่อความเข้าใจและเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้ตอบโจทย์ลักษณะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเรียนการสอนโดยการใช้เทคนิคการจัดการ เรียนรู้ต่าง ๆ อย่างบูรณาการ เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละส่วนของรายวิชา วัฒนธรรมจีน

ส่วนที่ 1 เทคนิคการจัดการเรียนรู้เนื้อหาด้านความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ของคนจีน

เนื้อหาด้านความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิด วิเคราะห์สิ่งเหล่านี้ จะส่งผลอย่างไรต่อการใช้ชีวิตของคนจีน เพราะความเชื่อ ศาสนา และค่านิยม เป็นสิ่งที่สะท้อนความคิด ทศนคติของคน เนื้อหาส่วนนี้จึงเป็นเนื้อหา ส่วนแรกที่มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมจีน และเป็นส่วนสำคัญ ให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจคนจีน โดยทั่วไปผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย สื่อที่นิยมใช้สอนคือ สไลด์อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) และวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง โดยปัญหาในการสอนคือ การสอนที่ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย ทำให้ ผู้เรียนได้รับข้อมูลทางทฤษฎีเพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนจะเป็นแค่ผู้บรรยายเนื้อหาฝ่ายเดียวมิได้ แต่ต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละเนื้อหา โดยผู้สอนจำเป็นต้อง ออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management : CBLM) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ในการสอนเนื้อหาความเชื่อ ศาสนาและค่านิยมของคนจีนเนื่องด้วยผู้เรียนได้

ร่วมกันลงมือปฏิบัติจริง ฝึกทักษะกระบวนการ ที่สำคัญผู้เรียนได้เข้าใจลักษณะความเชื่อ วิธีการปฏิบัติทางศาสนาและค่านิยมของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย และการได้เข้าถึงสัมพันธ์กับชุมชน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management : CBLM) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มองค์กรในชุมชน นอกเหนือจากการบรรยายในห้องเรียน โดยเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นแหล่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน CBLM เป็นกระบวนการเรียนการสอนในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในองค์ความรู้ที่กำหนดจากชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งด้านกระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในสภาพแวดล้อม อาชีพ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีอยู่ในชุมชนที่ตนเองอาศัยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรักต่อชุมชนที่อาศัย และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นและยังพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงาน และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (2557: 2) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ (Community Based Learning: CBL) ไว้ว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน เช่น การศึกษาเรื่องวัฒนธรรมชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชุมชน การจัดการองค์กรภายในชุมชน เป็นต้น เป็นการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้รู้ หรือกลุ่มองค์กรในชุมชน นอกเหนือจากการบรรยายในห้องเรียน โดยเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ (Learning by doing) คือ เน้นการลงมือปฏิบัติและมีการจัดการความรู้ทั้งในเชิงแนวคิด เนื้อหากระบวนการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าไปปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการจริงร่วมกับชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ปรากฏการณ์แทน การเรียนรู้จากตำราแต่เพียงอย่างเดียว

การจัดการเรียนการสอนได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะเป็นผู้ดำเนินงานหลัก ในขณะที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง มีหน้าที่ในการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนทำงาน

ได้โดยมีกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการอาจารย์และผู้เรียนกำหนดกระบวนการจัดการเรียนการสอน เรื่อง ความเชื่อ ศาสนา และค่านิยมของคนจีน ร่วมกัน และ จัดทำ มคอ.3 ให้ สอดคล้องกันทุกขั้นตอน ตั้งแต่วางแผนดำเนินการ และ ประเมินผลบทวนเรื่อง แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเตรียมพื้นที่ ศึกษา โดย ผู้เรียนเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน และชี้แจงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์การของดำเนินกิจกรรม

2. ดำเนินการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่เป้าหมายจัดทำข้อเสนอโครงการ ศึกษาและพัฒนา ศึกษาเรียนรู้ ดำเนินการ การเรียนการสอนร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนและสรุปบทเรียนการดำเนินงาน

3.การติดตามและประเมินผลการติดตามและประเมินผลโดยอาจารย์ผู้สอนที่ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงตลอดทุกขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือทางวิชาการคือการสรุปบท เรียนระหว่างการทำงาน (AAR: After Action Review) การดูชิ้นผลงานของผู้เรียน และ การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านอย่างไม่เป็นทางการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management = CBLM) เป็นการเพิ่มความสำคัญของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น สถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่นๆ โดยเฉพาะสถาบัน ครอบครัว ต้องหันมาให้ความสำคัญกับเยาวชนและบุตรหลาน โดยร่วมกันปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม มารยาท ประเพณีและวัฒนธรรมภายในครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ที่มีหลากหลายเชื้อสาย โดย เฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทยการศึกษาโดยใช้ชุมชน เป็นฐานของรายวิชาวัฒนธรรมในส่วนเนื้อหาเรื่อง ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยมของ คนจีนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะ เนื้อหาที่ลึกซึ้งได้ออกภาคสนามเก็บ ข้อมูล วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติพิธีทางศาสนาของคนไทยเชื้อสาย จีนในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงกับสถานศึกษารวมถึงนำไปสู่การเปรียบเทียบกับวิถีปฏิบัติ ของคนจีนในประเทศจีน

ส่วนที่ 2 เทคนิคการจัดการเรียนรู้เนื้อหาด้านประเพณีและการประกอบอาชีพของคนจีน

เนื้อหาด้านประเพณีและการประกอบอาชีพ เป็นส่วนที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขนบธรรมเนียม แบบแผน ที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยประเพณีจีนมีประวัติความเป็นมายาวนาน ประเพณีจีนต่างมีความหมายแฝงไปด้วยความเชื่อ ความคิด ตำนาน อยู่ในนั้น จีนมีประเพณีสำคัญหลายอย่างที่ผู้เรียนต่างชาติควรรู้ และบางประเพณียังคงได้รับการสืบทอดสืบสานผ่านชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย และปัจจุบันยังคงรักษาประเพณีไว้อย่างดี โดยทั่วไปเนื้อหาส่วนนี้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย อภิปราย ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มอบหมายให้ผู้เรียนลงพื้นที่สำรวจข้อมูล สื่อที่นิยมใช้สอนคือ สไลด์อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) วิดีทัศน์ และการลงสถานที่จริง

เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model) เป็นวิธีการเรียนที่ได้ผลดีวิธีหนึ่งสำหรับการสอนเนื้อหาด้านประเพณีและอาชีพของคนจีน เพราะนอกจากบรรยายภาคในการเรียนจะดีแล้วผู้เรียนยังได้รับความสนุกสนานเกิดความบันเทิงและการเรียนรู้อย่างแท้จริงการเรียนแบบวิธีนี้เริ่มมีมาในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมต่อมาวงการศึกษาดำเนินมาใช้ต่อทำให้เกิดบทบาทการแสดงสมมุติ การแสดงละครสถานการณ์จำลองวิธีการดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประเพณีและการประกอบอาชีพของคนจีนได้ดียิ่งขึ้นเพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้สึกคล้อยตามจึงเกิดขึ้นโดยง่ายการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่นและเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมพัฒนาขึ้นโดย Shaffel and Shaffel (อ้างอิงใน ทิศนา ขมณี. 2545 : 240 - 241) ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล กล่าวไว้ว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลก็เป็นผลมาจากมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และได้สั่งสมไว้ภายในลึก ๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัวเลยก็ได้ การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่อยู่ภายในออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจใน

ตนเอง ในขณะเดียวกัน การที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model) ประกอบด้วย ผู้สอนและผู้เรียน สถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ การแสดงบทบาทสมมติการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดงและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเรื่องประเพณีและการประกอบอาชีพของคนจีน

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ผู้สอนนำเสนอปัญหาและบทบาทสมมติ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีระดับยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน บทบาทสมมติที่กำหนด จะมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรมที่สำคัญ ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนมาก บทบาทที่ให้อ่านมีลักษณะเปิดกว้าง กำหนดรายละเอียดให้น้อย แต่ถ้าต้องการจะเจาะประเด็นเฉพาะอย่าง บทบาทสมมติอาจกำหนดรายละเอียด ควบคุมการแสดงของผู้เรียนให้มุ่งไปที่ประเด็นเฉพาะนั้นการกำหนดประเด็นรายละเอียดในเรื่องประเพณีต่างๆ ของชาวจีน จำนวน 5 ประเพณี ได้แก่ 1. ประเพณีวันตรุษจีน 2. เทศกาลเซ็งเม้ง 3. เทศกาลไหว้พระจันทร์ 4. เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง 5. ประเพณีการแต่งงาน รวมถึงรายละเอียดเนื้อหาการประกอบอาชีพของคนจีน จำนวน 7 อาชีพ ได้แก่ 1. กษัตริกรรม 2. ค้าขาย 3. ประมง 4. แพทย์แผนจีนโบราณ 5. ทอผ้า 6. แรงงาน 7. นักแสดงศิลปะจีนผู้เรียนแสดงเป็นอาชีพนั้น ๆ โดยให้อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งสถานการณ์ที่กำหนดเป็นสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับประเพณีต่าง ๆ ของจีน เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของแต่ละอาชีพและบทบาทของอาชีพนั้น ๆ ที่มีต่อสังคม

ขั้นที่ 2 การเลือกและกำหนดผู้แสดง โดยผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดง หรือให้ผู้เรียนอาสาสมัคร แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการพิจารณาของผู้สอน โดยต้องคำนึงถึงความสามารถความเหมาะสมของบุคลิกภาพของผู้เรียนกับบทบาทที่จะแสดงในแต่ละกรณี/รายละเอียดเรื่อง รวมถึงความสมัครใจ

ความพร้อม และความชอบด้วยความเต็มใจของผู้เรียนเพื่อให้การแสดงออกมาในรูปแบบที่ดีและประทับใจผู้เรียนมากที่สุด ตัวอย่างเช่น เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง ประกอบด้วยการแสดง ได้แก่ ชีหวน กษัตริย์ก๊กฉู่ เหล่าขุนนางกังฉิน ชาวบ้าน

ขั้นที่ 3 ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์ หรือเลือกผู้สังเกตการณ์ร่วม ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชม ให้สังเกตอะไรบ้าง แนะนำวิธีการบันทึกข้อมูล และแนวปฏิบัติตัวอย่างใดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนควรมีแบบสังเกตการณ์พร้อมแบบประเมินสำหรับผู้ชมให้ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์

ขั้นที่ 4 แสดง ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด รวมถึงการจัดฉากให้เหมาะสมกับรายละเอียด เหตุการณ์ของเรื่องที่แสดงให้มีความสมจริงมากที่สุด การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

ขั้นที่ 5 ร่วมอภิปรายและประเมินผล การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์การแสดงออกของผู้แสดง และควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย รวมทั้งให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินผล หากมีข้อบกพร่องควรมีการซ่อมเสริมเพิ่มเติมหรือแนะแนวทางออกอื่นที่เหมาะสม

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติม กลุ่มควรอภิปรายและประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 7 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตน และหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ตามรูปแบบผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม ของผู้อื่น รวมทั้งมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบนี้ นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้แล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ยังจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความรู้สึกและรับรู้พฤติกรรมของผู้อื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สามารถพัฒนาทักษะในการแสดงออก ทักษะการพูด การแก้ปัญหา ฝึกไหวพริบปฏิภาณในการตัดสินใจเกิดความ

สุขและสนุกสนานขณะเรียนอย่างไรก็ตามผู้สอนควรระมัดระวังเรื่องระเบียบวินัย และจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ผู้เรียนแสดงหรือเล่นอยู่นั้นเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นการแสดงอย่างมีจุดหมายไม่ใช่เป็นการเล่นๆไม่จริงจังแต่ประการใด

ส่วนที่ 3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้เนื้อหาด้านการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคม

เนื้อหาด้านการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคม ที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพสังคม สภาพความเป็นอยู่ของคนจีนที่อยู่ร่วมกันในสังคม เนื้อหาส่วนนี้เป็นอีกส่วนที่สำคัญสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนวิชาวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ เนื่องจากการที่ไม่ได้เรียนวัฒนธรรมจีนที่ประเทศจีนซึ่งเป็นการเรียนในสิ่งแวดล้อมจริง เนื้อหาส่วนนี้จึงมีความสำคัญเพื่อให้ชาวต่างชาติที่เรียนวัฒนธรรมจีนในประเทศตนเองเข้าใจการดำรงชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของคนจีน โดยทั่วไปเนื้อหาส่วนนี้ผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย อภิปราย และมอบหมายงานให้ผู้เรียนมานำเสนอผลงานในชั้นเรียน สื่อที่นิยมใช้สอนคือ สไลด์อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) และ วิดิทัศน์ การวัดและการประเมินผล และผู้สอนใช้การประเมินจากรายงาน การนำเสนอข้อมูล

เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคมจีน คือการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Instructional Model) จอยส์และวิล (อ้างอิงใน ทิศนา ขัมเถียร. 2545 : 246- 248) เป็นผู้พัฒนารูปแบบนี้จากแนวคิดหลักของเธเลน (Thelen) 2 แนวคิด คือแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (inquiry) และแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (knowledge) เธเลนได้อธิบายว่า สิ่งสำคัญที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกหรือความต้องการที่จะสืบค้นหรือแสวงหาความรู้ก็คือตัวปัญหา แต่ปัญหานั้นจะต้องมีลักษณะที่มีความหมายต่อผู้เรียนและท้าทายเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะแสวงหาคำตอบ นอกจากนั้นปัญหาที่ชวนให้เกิดความงุนงงสงสัย หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด จะยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะแสวงหาความรู้หรือคำตอบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมนุษย์อาศัยอยู่ในสังคม ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม เพื่อสนองความต้องการ

ของตนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม ความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งที่บุคคลต้องพยายามหาหนทางขัดแก้ไขหรือจัดการทำความเข้าใจเป็นที่พอใจหรือยอมรับทั้งของตนเองและผู้เกี่ยวข้อง ส่วนในเรื่อง “ความรู้” นั้น เถเลนมีความเห็นว่า ความรู้เป็นเป้าหมายของกระบวนการสืบสอบทั้งหลาย ความรู้เป็นสิ่งที่ได้จากการนำประสบการณ์หรือความรู้เดิมมาใช้ในการประสบการณ์ใหม่ ดังนั้น ความรู้จึงเป็นสิ่งที่ค้นพบผ่านกระบวนการสืบสอบโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาทักษะในการสืบสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยกลุ่มซึ่งเป็นเครื่องมือทางสังคมช่วยกระตุ้นความสนใจหรือความอยากรู้และช่วยดำเนินการแสวงหาความรู้หรือคำตอบที่ต้องการ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Instructional Model) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ที่ชวนให้궁นงสงสัยเกี่ยวกับการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคมจีนการกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่ใช้ในการกระตุ้นความสนใจและความต้องการในการสืบสอบและแสวงหาความรู้ ตัวอย่างเช่น ของขวัญต้องห้ามของคนจีน คนจีนให้ความสำคัญกับของขวัญที่จะมอบให้แก่ผู้อื่น ซึ่งมีของขวัญบางจำพวกที่ห้ามให้แก่นักตามความเชื่อของคนจีน ปัญหาหรือสถานการณ์ควรเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน และจะต้องมีลักษณะที่ชวนให้궁นงสงสัยเพื่อท้าทายความคิดและความใฝ่รู้ของผู้เรียนตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการใช้ตะเกียบ วัฒนธรรมอันล้ำค่าอย่างหนึ่งของจีน มีประวัติมาอย่างยาวนาน และมีข้อห้ามในการใช้ตะเกียบที่ถือเป็นมารยาทที่สำคัญบนโต๊ะอาหารของชาวจีน

ขั้นที่ 2 ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาหรือสถานการณ์นั้นผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และพยายามกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งหรือความแตกต่างทางความคิดขึ้น เพื่อท้าทายให้ผู้เรียนพยายามหาทางแสวงหาข้อมูลหรือวิธีการพิสูจน์ทดสอบความคิดของตน เมื่อมีความแตกต่างทางความคิดเกิดขึ้น ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนที่มีความคิดเห็นเดียวกันรวมกลุ่มกัน หรืออาจรวมกลุ่มโดยให้แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ได้เช่น การซักถามความคิดเห็นจากผู้เรียนถึงความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้ตะเกียบ ร่วมกันแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นในกลุ่มและต่างกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการแสวงหาความรู้เมื่อกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันแล้ว สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผนว่า จะแสวงหาข้อมูลอะไร กลุ่มจะพิสูจน์อะไร จะตั้งสมมติฐานอะไร กลุ่มจำเป็นต้องมีข้อมูลอะไร และจะไปแสวงหาที่ไหน หรือจะได้ข้อมูลนั้นมาได้อย่างไร จะต้องใช้เครื่องมืออะไรบ้าง เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว จะวิเคราะห์อย่างไร และจะสรุปผลอย่างไร ใครจะช่วยทำอะไร จะใช้เวลาเท่าใด ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการสืบสอบ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการกลุ่ม ผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการทำงานให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผน แหล่งความรู้ และการทำงานร่วมกันเช่น เมื่อผู้เรียนมีข้อคิดเห็นต่อวัฒนธรรมการใช้ตะเกียบ จึงให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เช่น การลงพื้นที่จริง เก็บข้อมูลในชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนดำเนินการแสวงหาความรู้ผู้เรียนดำเนินการเสาะแสวงหาความรู้ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำและติดตามการทำงานของผู้เรียนเช่น เมื่อผู้เรียนระบุสถานที่ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่อง วัฒนธรรมการใช้ตะเกียบ ในแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนมีการแบ่งหน้าที่ในการเก็บข้อมูลโดยผู้สอนทำหน้าที่ติดตามการเก็บข้อมูลของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลข้อมูล นำเสนอและอภิปรายผลเมื่อกลุ่มรวบรวมข้อมูลได้มาแล้ว กลุ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ต่อจากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผล อภิปรายผลร่วมกันทั้งชั้น และประเมินผลทั้งทางด้านผลงานและกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับเช่น จากการลงพื้นที่หาข้อมูล วัฒนธรรมการใช้ตะเกียบแล้ว ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำเสนอร่วมกันทั้งชั้น ถือเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากกลุ่มอื่น ๆ

ขั้นที่ 6 ให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการสืบเสาะหาคำตอบไปการสืบสอบและเสาะแสวงหาความรู้ของกลุ่มตามขั้นตอนข้างต้นช่วยให้กลุ่มได้รับความรู้ ความเข้าใจ และคำตอบในเรื่องที่ศึกษา และอาจพบประเด็นที่เป็นปัญหาชวนให้สงสัยหรืออยากรู้ต่อไป ผู้เรียนสามารถเริ่มต้นวงจรการเรียนรู้ใหม่ ตั้งแต่ขั้นที่ 1 เป็นต้นไป การเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ จึงอาจมีต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ตาม

ความสนใจของผู้เรียนเช่น วัฒนธรรมการใช้ตะเกียบ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจจากการแสวงหาจากตัวผู้เรียนเอง และทำให้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่เกิดขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสืบสอบและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นผู้เป็นสำคัญ มีความใฝ่รู้และมีความมั่นใจในตนเอง และได้พัฒนาทักษะการสืบสอบ ทักษะกระบวนการหาคำตอบ ร่วมด้วยทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นวิธีการจัดการสอนที่ทำให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางความคิด ค้นพบความรู้หรือแนวทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางความคิด ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้เอง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

ส่วนที่ 4 เทคนิคการจัดการเรียนรู้เนื้อหาด้านภูมิปัญญาจีน

เนื้อหาภูมิปัญญาจีน เป็นส่วนที่ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความคิด ความสามารถของคนจีนในการสร้างภูมิปัญญาต่าง ๆ ขึ้น ทำให้เกิดเป็นภูมิปัญญาจีน ผู้สอนนิยมใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย อภิปราย มอบหมายงานให้ผู้เรียนมานำเสนอผลงานในชั้นเรียน ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่อที่นิยมใช้สอนคือ สไลด์ อิเล็กทรอนิกส์ (Power Point) วิดีทัศน์และงานวิจัย วิธีการสอนสำหรับส่วนนี้ที่เพิ่มขึ้นมามากกว่าส่วนอื่นคือผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาจากงานวิจัย โดยผู้สอนเป็นผู้เตรียมงานวิจัยให้ผู้เรียน ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาจีนเป็นงานวิจัยที่จัดทำขึ้นในประเทศจีน และตีพิมพ์เป็นภาษาจีน ส่วนนี้จึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีนมาก่อนที่จะเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา เพราะได้เรียนภาษาจีนเมื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพียง 1 ปีเท่านั้น

แนวทางเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) เหมาะแก่การจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาจีน ด้วยเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ คิดค้นคำตอบและตัดสินใจในการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่หรือค้นหาคำตอบที่เชื่อถือได้โดยใช้ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัยในการดำเนินการสืบค้น พิสูจน์ ทดสอบ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้สอนอาจใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผลงานวิจัยประกอบเนื้อหาที่ศึกษาให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ผลงานวิจัยของผู้สอน หรือผลงานวิจัยของผู้อื่นในวิชาที่ศึกษา ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการวิจัยจริง สุวรรณเวลา (2547 : 26) ได้กล่าวไว้ว่าการวิจัยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถสร้างคุณลักษณะหลายอย่าง ที่การศึกษาต้องการได้ การวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนบุคคลให้ตั้งอยู่บนฐาน ข้อมูลและเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์และเกิดนวัตกรรมได้ ขึ้นตอนของการวิจัยไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงความรู้ การประเมินความเชื่อได้ของความรู้ การตีค่า ความอิสระทางความคิดและเป็นตัวของตัวเองย่อมนำมาใช้เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

การสอนแบบวิจัยเป็นฐานแบ่งได้ 4 แนวทาง ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชา วัตถุประสงค์ สถานการณ์ และศักยภาพของผู้เรียน ดังนี้

แนวทางที่ 1 ผู้สอนนำผลการวิจัยมาใช้ในการสอน โดยผู้สอนเป็นคนอ่านงานวิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น นำเนื้อหาที่เป็นผลการวิจัยมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือมาเล่าให้ผู้เรียนฟังเป็นการเรียนรู้เพิ่มเติม

แนวทางที่ 2 ผู้เรียนศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนรู้ ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ การเป็นผู้บริโภคงานวิจัย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องเลือกงานวิจัยที่เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน หรือผู้สอนอาจต้องทำหน้าที่ในการสรุปองานวิจัยให้มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

แนวทางที่ 3 ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการสอน ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการสอน คือ ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเข้าไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยครบทุกขั้นตอนหรือใช้บางขั้นตอนตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์และข้อจำกัดที่มี

แนวทางที่ 4 ผู้เรียนทำวิจัยในเรื่องที่เรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยด้วยตนเอง โดยผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่างๆ อย่างมีคุณภาพมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

ทิศนา ขมมณี (2551 : 10-11) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการ

สอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยว่ากระบวนการวิจัยคือวิธีวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิจัย และผลการวิจัยก็คือผลที่ได้มาจากการดำเนินงาน ดังนั้นแนวทางในการใช้การวิจัยในการเรียนการสอนจึงประกอบด้วยการใช้ผลการวิจัยและใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาแบบ RBL นั้นมีรูปแบบการจัดการศึกษาดังนี้

1. RBL ที่ใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ผลการวิจัย/ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน การเรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย/การสังเคราะห์งานวิจัย

2. RBL ที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ทฤษฎีวิจัย/วิธีทำวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/รายงานเชิงวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/ร่วมทำโครงการวิจัย การเรียนรู้จากการทำวิจัย/วิจัยขนาดเล็ก และการเรียนรู้จากการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

รูปแบบที่มีผู้นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลายในสถานศึกษา ต่าง ๆ ได้แก่ การนำผลการวิจัยมาใช้สนับสนุนเนื้อหาวิชาและการใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการเรียนการสอนผู้สอนควรนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาจีน มาใช้ในการสอน ให้ผู้เรียนได้ศึกษา อ่าน วิเคราะห์ พร้อมกับผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย ทำให้เกิดการสังเคราะห์ข้อมูลระหว่างข้อมูลวิจัยด้านภูมิปัญญาในประเทศจีนกับประเทศไทย ได้เห็นความสัมพันธ์ การรับ ปรับเปลี่ยนหรือแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเรื่องภูมิปัญญาและเรื่องอื่น ๆ ตามมา

อย่างไรก็ตามนอกจากเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวัฒนธรรมจีนทั้ง 4 ส่วนแล้วนั้น ผู้สอนควรสอดแทรกเทคนิคอื่น ๆ เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนโดยนำแนวการจัดการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาร่วมด้วยหรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอนตามลักษณะธรรมชาติของผู้เรียน เนื้อหา และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เป็นลักษณะการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มมีอยู่หลายรูปแบบ อาทิ เทคนิคสองคู่คิด (Think-Pair-Square), จิกซอว์ (Jigsaw), กลุ่มสำรวจ (Group Investigation ; GI), เกมกลุ่มแข่งขัน (Team Game Tournament ; TGT) ,STAD (Student Teams Achievement Divisions) สำหรับการเรียนแบบร่วมมือนั้น จะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มรู้จักการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันเพื่อให้งานของกลุ่มประสบความสำเร็จลักษณะสำคัญของการเรียน

แบบร่วมมือประกอบด้วยสมาชิกของกลุ่มจะต้องเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันทำงาน สมาชิกของกลุ่มจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการอธิบายความรู้ปรึกษาหารือ และสอนกันเองในกลุ่มของตนสมาชิกในกลุ่มจะต้องรู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่กันทำงาน รู้จักการแก้ปัญหาเมื่อเกิดการขัดแย้งภายในกลุ่มกลุ่มจะต้องรู้จักวิธีการที่จะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีทักษะในการคิดร่วมกัน รู้จักการตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล คิดวิเคราะห์ และสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนจะต้องจัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนแบบร่วมมือ รวมทั้งความพร้อมในด้านห้องสมุด เพื่อการค้นคว้าและการสืบค้นข้อมูลรวมถึงการประเมินผลจะเน้นความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทั้งของกลุ่ม และรายบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่ม

บทสรุป

เทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมจีนในระดับอุดมศึกษา เป็นเทคนิคที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งบูรณาการระหว่างเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การใช้บทบาทสมมติ การสืบสอบและการแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน ร่วมกับสาระวัฒนธรรมจีนที่ประกอบด้วย เนื้อหาด้านความเชื่อ ศาสนา ค่านิยมของคนจีน ด้านประเพณีและการประกอบอาชีพของคนจีน ด้านการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันเป็นสังคมจีน และด้านภูมิปัญญาจีน ทำให้ได้มุมมองจากการบูรณาการดังกล่าว ประเด็นที่หนึ่ง การจัดการเรียนรู้วิชาทางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมควรคำนึงถึงบริบทผู้เรียนต่างวัฒนธรรมและความหลากหลายของผู้เรียนในชั้นเรียน ทั้งนี้ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการเลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่จะนำพาผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายดังกล่าวให้บรรลุการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเคารพเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ และยอมรับสังคมที่แตกต่าง อีกทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นที่สอง อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้และคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้วิชาวัฒนธรรม ใช้กระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การจัดการบรรยากาศในชั้นเรียน การให้คำแนะนำในการศึกษาแหล่งภาคสนามในสถานการณ์จริง คอยให้คำปรึกษาพร้อมแก้ปัญหาเมื่อผู้เรียนเกิดความคับข้อง เนื่องจากการทำให้ผู้

เรียนเข้าใจและเข้าถึงวัฒนธรรมของผู้อื่นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงร่วมกับชุมชนเจ้าของวัฒนธรรมนั้น ๆ

ประเด็นที่สาม การเรียนรู้วัฒนธรรมไม่ใช่การเรียนรู้เพียงภาคทฤษฎี การจะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง ต้องสร้างหรือพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ซึ่งเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เกิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management : CBLM) และการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) เทคนิคการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด สังเกตตั้งคำถามว่าเขาเป็นใคร เราเป็นใคร ทำไมเขาเป็นแบบนั้นทำไมเราเป็นแบบนี้ เราจะอยู่ร่วมกับความแตกต่างนี้ได้อย่างไร เป็นกระบวนการพัฒนาให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยวิธีการของตนเอง เน้นการลงมือปฏิบัติและมีการจัดการความรู้ทั้งในเชิงแนวคิด เนื้อหากระบวนการ จำแนกจัดกลุ่ม รวมถึงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และรับรู้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการจริงโดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีศักยภาพ มีทักษะในการเรียนรู้ ทักษะในการคิดร่วมกัน และสามารถนำความรู้ด้านวัฒนธรรมไปประยุกต์อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาบูรณาการร่วมกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะการมีขันติ มีใจยอมรับศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ตลอดจนมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับสมาชิกในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข วิธีการเหล่านี้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. (2557).

การจัดการความรู้ KM การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน.

กาฬสินธุ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
ทีศนา แชมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นริศ วดีนันทน์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับ
อุดมศึกษาในประเทศไทย, **วารสารจีนศึกษา.** 9(2), 263-287.

พัชนี ตั้งยีนยง และสุรีย์ ชูณเหืองเดช. (2552). **การเรียนการสอนภาษาจีนใน**
ประเทศไทย : ระดับอุดมศึกษา(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553). **ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนภาคตะวันออก**
เฉียงเหนือ. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2560, จาก https://metchs.blogspot.com/2010/03/blog-post_9189.html.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **รวมกฎกระทรวงประกาศ**
กระทรวงศึกษาธิการประกาศและมติ คณะกรรมการการอุดมศึกษาที่
เกี่ยวกับหลักเกณฑ์/แนวทางและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของเมษายน 2552 -
กรกฎาคม 2556. กรุงเทพฯ : อันลิมิตพรินต์ติ้ง จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน
การสอนภาษาจีนในประเทศไทย : **กรณีศึกษามหาวิทยาลัยปทุมธานี สาธารณรัฐ**
ประชาชนจีน ในการสอนภาษาจีนให้แก่ชาวต่างชาติ(รายงานผลการวิจัย).
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

MGR Online. (2551). **ไขปริศนา“หลุมดำ”ในการเรียนการสอนภาษาจีนใน**
ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www2.manager.co.th/china/viewnews.aspx?newsID=9510000127646>.

陈莹. (2013). **国际汉语文化与文化教学.** 北京 : 高等教育出版社.

